

Aleksandar Blok

ODMAZDA

Mladost — to je odmazda
Ibzen

Kada si prognan i utučen
Od ljudi, briga ili tuže
Kada pod nadgrobnom daskom
Sve što te je zanosilo spava;
Kada po gradskoj pustoši,
Pun očajanja i bolan
Vračaš se kući
A pritišće obrve inje,
Tada-zaustavi se za tren
Da čuješ tišinu noći:
Domoćičeš se sluhom drugog života,
Koga u danu nema;
Ponovo obuhvataš pogledom
Daljinu snežnih ulica, dim vatri,
Noć, koja u tihom čekanju jutra snatiri
Nad belim zatvorenim vrtom,
I nebo-knjigu među knjigama,
Natičeeš u duši opustošenoj
Ponovo nadnet lik majke,
I u taj nesavrjnen tren —
Sare na staklu svetiljki,
Mraz, koji je zamrzo krov,
Tvoja hladna ljubav —
Sve bukne u srcu blagodarom,
Ti taš sne blagosiljati tada,
I shvatiti da je životi — bezmerno bolje
Nego quantum satis Brandone volje,
A svet je divan, kao uvek.
(odlomak iz poeme)

Valerij Brjusov (1873—1924)

MAGLA

Nad tihog kanal
Svijaju grane tve.
Put mami vodi,
Senke žure sive
I čuj! Noćna ptica
Šalje pozdrav zvezdi.

Niz tihog kanal
Prolazi povorka
Zgruženih belih žena.
One idu sustalo,
Pokrišti velom lica
Sa pasom od vate oko struka

Iz tihog kanla
Ko bele gromade
Niču redovi konja. Svaki rže!
Konjanici su njihovi željni
Da večernju viagu slade,
I žure, brže, brže!

Niz tihog kanal
Jure ko odvažni ratnici
I mame žene za sobom,
Ruke im pružaju —
I beli plašt svijaju
S njihovom belom vatom!

Andrej Bjeļi (1880—1934)

RUSIJA

Mesec dvorog, žut.
Kovilje sja.
Beli se put.
Leti pra.

Jato noćnih
Sova, lepeći —
Rida u daljini
Pustih noći.

Suve jasike.
Gasi se plam...
Neme utvrde...
Stojim sam.

Sanjivi duh ovde
Igru igra, ljudi
Konjanik, pešak ovde
U snu bludi.

Briga mori
Izgubljeni puti
Ništa ne gori
Da ih nasluti.

Smede bare
Grmi gusti,
Trave, vatre
Panjevi pusti.

Preveo Slavko SIMIC

„Izgubljenom detetu“ Borisu Bugajevu (pravo ime) Zinada Hipius je priznala klicu genijalnosti. Pesnik (pesmist), pripovedač (meslavjanofil), romanisjer (interesantian), esejista (i oš uvek nedovoljno ocenjen), kritičar (oštrouman), filozof (slab), istraživač poezije (smeo i ne uvek prihvatljiv). Andrej Bjeļi je izvršio mnogostran uticaj, naročito svojom ritmizovanom prozom, na moderne sovjetske pisce.

Dva čoveka napravila su rupu u zemlji. Ona je bila sasvim prostrana i skoro udobna. Kao grob. To se moglo podneti.

Pred sobom su imali pušku. Nju je neko pronašao da bi se njome moglo pucati na ljude. Većinom se ti ljudi uopšte nisu poznavali. Čak se nije razumevali ni njihov jezik. I oni nama nisu ništa učinili. Ali se na njih moralo pucati iz puške. To je neko naredio. I da bi se što više njih moglo pogoditi, neko je pronašao da puška bitno je više od šezdeset puta u minutu. Za to je bio nagraden. Nešto dalje od te dvojice ljudi bila je druga rupa. Iz nje je virila glava koja je pripadala nekom čoveku. On je imao nos koji je mogao da miriše parfim. Oči koje su mogle da vide grad ili cvet. Imao je usta sa kojima je mogao da jede hleb i da kaže. Inga ili mati. Tu glavu su videli dvojica ljudi kojima su dali pušku.

Pucaj, reče jedan.
On je pucao.
Jedna glava je otišla. Ona više nije mogla da miriše parfim, nije više mogla da vidi grad i nije više mogla da kaže Inga. Nikada više.

Dvojica ljudi bili su mnogo meseci u rupi. Oni su skinuli mnogo glava. A te glave su pripadale ljudima koje ovi uopšte nisu poznavali. Koji ovima ništa nisu učinili i koje čak nisu ni razumevali. Ali je neko pronašao pušku koja je gadala više od šezdeset puta u minutu. A neko je naredio.

Postepeno su dvojica ljudi skinuli toliko glava da se od njih moglo napraviti veliko brdo. I kada su dvojica ljudi spavali glave su počinjale da se kotrljaju. Kao u kuglani. Sa tihom grmljavinom. Od toga su se dvojica ljudi budili.

Pa naredeno je, šaputao je jedan.
Ali smo mi to učinili, vikao je drugi.

Ali to je bilo strahovito, ječao je jedan.

Ali je katkada pričinjavalo i zadovoljstvo, smejao se drugi.
Ne, viknu onaj koji je šaputao.

O da, šaputao je drugi, to je katkada pričinjavalo zadovoljstvo. To je bio onaj davu. Pravo zadovoljstvo.

Satima su noću sedeli. Nisu spavali. Onda jedan reče:

volfgang borhert

kuglana

Ali bog nas je takvim stvorio.

Ali bog ima opravdanje, reče drugi, on ne postoji.

Ne postoji? pitao je prvi.

To je njegovo jedino opravdanje, odgovori drugi.

Ali mi, mi postojimo, šaputao je prvi.

Da, mi postojimo, šaputao je drugi.

Dvojica ljudi, kojima je bilo naredeno da skinu što više glava, nisu mogli noću da spavaju. Jer su glave pravile tihu grmljavinu.

Onda jedan reče: I mi smo sada naseli.

Da reče drugi, sada smo mi naseli.

Onda neko viknu: Spremi se. Sad će opet početi.

Dvojica ljudi ustadoše i uzeše puške.

I uvek kada su videli nekog čoveka pucali su na njega. I uvek je to bio neki čovek ko-

ga oni uopšte nisu poznavali. I koji njima nije ništa učinio.

Ali oni su pucali na njega. Za to je neko pronašao pušku. On je za to bio nagraden.

A neko — neko je to naredio.

(Perveli s nemačkog Vlastimir Đaković i Ivan Ivanji)

georg gros

u kafani

isak babelj

priščepa

Pribijam se u Lešnjov, gde se smestio štab divizije. Sapatnik mi je i dalje Priščepa — mladi Kubanac, neumorni manjg, prekaljeni komunist, budući kradljivac starih stvari, bezbrizni sifilističar, smerni lažov. Na glavi mu čerkeska, boje maline, od tankog sukna i kapuljača od perja, prebačena preko leđa. Usput mi je pričao o sebi. Njegovu priču ne mogu da zaboravim.

Pre godinu dana Priščepa je pobeo od belih. U znak odmazde uzeli su mu roditelje kao taoce i ubili ih kao kontrašpljune. Imovinu su opljačkali susedi. Kada su beli proterani s Kubana, Priščepa se vratio u rodni kraj.

Bilo je jutro, zora, seljački san je uzdisao u prokisoj zapani. Priščepa opremi državna kola i krenu po selu da skuplja svoje gramofone, krčage za kvas i ubruse koje je mati izvezla. Izašao je na ulicu u crnoj kabani, sa krvim jata- genom za pojasom; kola su se vukla za njim. Priščepa je išao od jednog suseda do drugog i pratio ga je krvavi žig njegovih donova. U onim kolubama, gde je kozak nalazio majčine stvari ili odev čibuk, ostavljao je priklane starice, pse, povešane iznad bunara, i ikone, za- gađene izmetom. Pušeći na lu-

lu, stanovnici su sumorno pratili njegov put. Mladi kozaci su se razmislili po stepi i obračunavali se. Obratun je rastao, a selo je čutalo. Kad je završio, Priščepa se vratio u opustošenu roditeljsku kuću. Polomljeni nameštaj razmestio je po rasporedu kojeg se sećao iz

detinjstva, i poslao po votku. Zaključavši se u koliku, pio je dva dana i dve noći, pevao, plakao i sabljom lomio stolove. Treće noći selo je primetilo dim iznad Priščepine kuće. Opaljen i pocepan, klekajući kolonima, izveo je iz stajke kravu, stavio joj revolver u usta i opalio. Zemlja se dimila pod njim, plavetni obruč plamena izlete iz dimnjaka i rastopi se, u staji zajeća napušteno tele. Požar se caklio, kao nedelja. Priščepa odveza konja, skoči u sedlo, bacu u vatru pramen svoje kose i nestade.

isak babelj

groblje u kozinu

Groblje u jevrejskoj varošici Ashrija i tajanstveni trulež Istoka na volinjskim poljima obraslim korovom.

Ukrašeno sivo kamenje sa tristogodišnjim slovima. Grubo ugriřivani reljef, izrezan na granitu. Slika ribe i ovce iznad mrtve čovečje glave. Silke rabina sa krznenim kapama. Rabini su opasani remenom iznad uskih kukova. I ispod slepih lica, talasasta kamena linija uvijenih brada. Sa strane, ispod hrasta koji je munja smoždila, leži grobnica rabina Azriila, ubijenog od kozaka Bogdana Hmeljnickog. Četiri pokoljenja leže u toj grobnici,

bednoj, kao skrovište vodonošice, i tablice — tablice obrasle zelenilom — pevaju o njima kltinjaste molitve beduina:

„Azriil, sin Ananije, usta Jehove.

Ilija, sin Azriila, mozak koji se borio sa zaboravom.

Voif, sin Ilije, princ, oset kod Tore, u devetnaestom proleću.

Juda, sin Voifa, Rabin Krakovski i praški.

O, smrti, o, koristoljupče, o, nezajažljivi lopove, zašto se bar jednom nisi sažalio na nas?”

(Preveo Milivoje Jovanović)